

Motion till riksdagen 2005/06:Ub261

av **Sten Tolgfors m.fl. (m)**

Jämställdhet och diskriminering inom utbildningsväsendet

Motionen delad mellan flera utskott

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om jämställdhet inom utbildningsväsendet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om särskild diskrimineringslagstiftning för utbildningsväsendet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om de fyra ombudsmännen.¹
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om pojkars sämre resultat i skolan.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om kontrollstationer i årskurs 2.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om ökad individualisering av undervisningen.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om kvotering inom utbildningsväsendet.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om en modern sexualundervisning.

¹Yrkande 3 hänvisat till KU.

Fel! Okänt namn på

Inledning

Vi moderater anser att en självklar utgångspunkt för god jämställdhetspolitik är att varje människa har lika värde och att vi därför skall ha samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter. Det gäller såväl i skolornas och lärosätenas värld, som i det övriga samhället. Individens frihet är grundläggande för den moderata synen på jämställdhet. När människor får mer frihet, då får de också resurser och styrka att bryta upp från invanda mönster.

Med denna utgångspunkt är det därför naturligt att det går en klar skiljelinje mellan oss och vissa andra partier. Vi moderater nämner politikens uppgifter med namn som flexibilitet, individualism och tro på medborgarnas val, medan andra partier säger att politiken skall styra och dirigera i syfte att skapa ett mer politiskt samhälle.

På så vis staplas fler och fler kriterier på varandra för att uppnå jämställdhet. Kön, ras, sexuell läggning, trosbekännelse, funktionshinder, ja till och med frågor om viss tidsanställning och värnplikt blandas i ett sammelsurium av politisk korrekthet. I stället för att se människor som individer i ett samhälle, förvandlar denna utveckling samhället till en matris för politiker.

Vi blir alla inplacerade i fack, med utgångspunkt från yttre eller inre attribut, varav vissa är mer intressanta än andra. Det är en i grunden grym och känslökall politik, där människan till slut inte är något annat än summan av de politiska kriterier som gäller för stunden. Individen – som borde ha varit i centrum för debatten – förvandlas i debatten till ett abstrakt objekt.

Det är dags att på allvar börja bekämpa kvoteringsamhället och dess effekter. Politiker skall inte premiera gruppstillhörighet, utan i stället ge medborgarna verktyg att själva välja väg. Detta blir extra tydligt när utbildning och forskning diskuteras.

Jämställdhet inom utbildningsväsendet

I skolan skall alla elever ges möjlighet att lära, oavsett familjebakgrund eller skola. Skolan måste ta hänsyn till att elever är olika och lär på olika sätt. Skolans uppgift är att ge möjlighet för alla elever att klara kunskapsmålen och det förutsätter att varje elev har sund självförtroende och respekt för andra människor.

I de högre utbildningsmiljöerna skall studenter och forskare kunna bedriva studier och arbeta akademiskt i vetskap om att det som premieras är vetenskaplig excellens. Studenter måste kunna lita på att bedömningar sker utifrån principer om neutralitet mot deras respektive bakgrund. Forskare skall uppleva att deras arbete präglas av intellektuell frihet, där de individuella prestationerna blir bedömda på saklig grund.

Vi anser därför, att den enskilt viktigaste åtgärden för att skapa jämställdhet inom svenskt utbildningsväsende är, att värna människors rätt att bli bedömda som individer och att få sina prestationer granskade i ett individuellt perspektiv. Olika människor har olika förutsättningar. Dessa perspektiv skall

naturligtvis speglas i skolans och den högre utbildningens verksamhet. All form av förtryck, diskriminering och negativ generalisering skall och måste motverkas. Människor har rätt att betraktas som individer och inte som delar av en viss kvotgrupp som godtyckligt tillskrivs vissa egenskaper uppifrån.

Arbetet mot diskriminering inom utbildningsväsendet

All form av diskriminering är förkastlig och bör bekämpas. Däremot behövs det inte fler speciallagar för att göra detta.

Vi anser inte, att det finns någon anledning att ha en särskild diskrimineringslagstiftning för utbildningsväsendet. Det finns inget hållbart motiv till att dela upp diskriminering i olika kategorier och att splittra lagstiftningen på en rad olika lagar. Diskriminering ser visserligen olika ut, men olika sorters diskriminering är samma slags brottsliga handling.

Eftersom lagstiftningen är splittrad och ombudsmännen delar på ansvaret, resulterar det i ett sämre skydd för medborgarna, eftersom de har svårare att överblicka sina rättigheter. Tvärtom borde det vara en angelägen uppgift att skapa ett grundlagsskydd mot diskriminering för alla medborgare. I likhet med ett antal remissinstanser förordar vi, att en enda lag med förbud mot diskriminering inom alla samhällsområden är det mest ändamålsenliga. Det innebär också att grundlagens formuleringar om negativ och positiv särbehandling borde avskaffas.

Vi anser, att lagstiftaren skall behandla all diskriminering på samma sätt. Det finns inget hållbart motiv till att dela upp lagstiftningen gällande diskriminering i olika kategorier och därmed stämpla människor olika, beroende på av vilket skäl de blivit diskriminerade. All diskriminering, oavsett motiv, är lika avskräckande.

Vi moderater förordar att en sammanhållen, tydlig och enhetlig lagstiftning gällande diskriminering genomförs, så snart det är praktiskt möjligt. Det sänder en tydlig signal till alla berörda, att all diskriminering oavsett om det handlar om kön, ras, religion, ålder, funktionshinder eller sexuell läggning ses som lika allvarlig.

Vi föreslår att de fyra ombudsmännen, DO, JämO, HomO, HO, slås samman till en gemensam myndighet. Den nya myndigheten skall ha i uppdrag att utöva tillsyn över diskriminering.

Pojkars sämre prestationer i skolan

En nyligen utkommen rapport från Utbildnings- och kulturdepartementet visar, att pojkar presterar allt sämre resultat i skolan. Resultaten verkar varken bero på socialgruppsstillhörighet, utländsk härkomst eller föräldrars utbildning utan sämre resultat återfinns bland alla pojkgrupper. Det förefaller som om

Fel! Okänt namn på

skolans struktur och kultur passar flickor bättre, men mer forskning måste till för att klargöra var problemet ligger. Pojkarna har det kanske allra svårast med läsförståelsen. Med de kontrollstationer och mål i svenska som vi föreslår skall införas i åk 2, kommer fokus tidigt att riktas mot just läsförståelsen. De elever som inte klarar läsförståelsen tillräckligt väl vid denna tidpunkt skall ha rätt till stöd för att nå målen. De regelförändringar vi föreslår gör det också lättare för skolorna att utforma ett individanpassat, effektivt stöd till varje elev. Detta kommer att minska klyftorna mellan pojkarnas och flickornas resultat, genom att man höjer nivån på de svagare pojkarnas prestationer.

Kvotering

Vid ett flertal tillfällen har socialdemokratiska regeringar laborerat med kvotering av olika grupper för att uppnå en politiskt önskvärd balans vid landets lärosäten.

Ett av de främsta argumenten för kvotering är att det av vissa intressegrupper anses vara absolut nödvändigt att vara kvotfixerad för att uppnå jämställdhet mellan individer. Men en konstgjord balans kan i stället dölja och permanenta en reell ojämlikhet. Den statistiska balansen blir ett alibi, som döljer den verkliga situationen. Kvotering bortser från det faktum att individer har fler delar i sin identitet än vilket kön, etnicitet, ålder eller annan tänkbar grupp som man väljer att definiera sig som tillhörig. Människor kan samtidigt vara partianhängare, troende eller specialister inom ett yrke. En arbetsplats med absolut jämn fördelning mellan män och kvinnor kan vara extremt ojämsställd.

Att låta en person representera eller närvara enbart för att hon/han anses tillhöra en viss grupp är att nedvärdera hennes övriga kvaliteter. Det går inte att hävda att alla invandrare har samma erfarenheter, enbart därför att de är invandrare. En märklig anomali i kvoteringsdebatten är uppfattningen att grupptillhörigheten är socialt konstruerad, samtidigt som detta argument kombineras med kvoteringsiver.

I januari 2005 fällde Uppsala tingsrätt domen över Uppsalas juridiska fakultets användande av positiv särbehandling för att öka andelen studenter med utländsk bakgrund. Domen klargjorde att det inte är godtagbart att sortera bort någon från antagning till högre utbildning på grund av etnicitet. Etnisk kvotering är inte tillåten i svensk rätt.

Det visade sig också att andelen studenter med utländsk bakgrund på juristutbildningen i Uppsala nästan motsvarade andelen i upptagningsområdet. Det finns bra sätt att förändra, utan att lagstifta om särbehandling och diskriminering. Kanske är de inte lika enkla att föreslå som att kräva att riksdagen skriver en ny lag, men de är anständiga och förminskar ingens värde eller kränker någons rättighet.

I Stockholm har gedigna insatser gjorts beträffande information till invandrantäta områden, med skolbesök, rättegångsspel m.m. – insatser som är

icke-diskriminerande och som gett till resultat att var fjärde nybörjare på juristutbildningen i Stockholm har utländsk bakgrund.

I Sverige är vi, över partigränserna, väldigt stolta över vår välvilliga inställning till de avvikande/ovanliga. Diskriminering anser vi vara något genuint fult och för att övertrumfa oss själva inrättas ombudsman efter ombudsman för att säkerställa att ingen diskrimineras. Därför borde domen från Uppsala tingsrätt bli välkommen av alla. Den slår ju fast det som alla upprepar gång på gång, att diskriminering är något fult. Dessutom fastslås att särbehandling inte är acceptabelt – framför allt inte om det beror på etnisk härkomst.

Kvotering är en åtgärd som hör hemma i en värld där kollektivismen råder. Frågan är om de många kvoteringsförespråkare, som samtidigt menar att en specifik grupp gemenskap är någonting socialt konstruerat, inte inser att de i själva verket föreslår en reform som kommer att befästa ett matrissystem. Kvotering innebär att önskan om meritneutralitet ges upp. I stället institutionaliseras en uppdelning mellan grupper, där individer främst ses som representanter för gruppen.

Likhet inför lagen är den enda vägen till verklig jämställdhet. Varken negativ eller positiv särbehandling kan tolereras i jämställdhetens namn. Regeringen har på många sätt misslyckats med att uppnå verklig jämställdhet. Vårt mål är ett samhälle där alla individer ges likvärdiga möjligheter att förverkliga sina livsprojekt. Vi vill se en högre utbildning där individen och individens kunskaper sätts i centrum och där grupptillhörighet är sekundärt.

En modern sexualundervisning

Bland annat genom HomOs försorg har en omfattande undersökning ("Kränkningar i skolan, förekomst, former och sammanhang") om kränkningar i skolan redovisats. Den redovisar i vilken utsträckning kränkningar på grund av kön, etnicitet och sexuell läggning förekommer. Statistiken visar på en oacceptabelt hög grad av kränkningar i skolan, ibland även från vuxna.

Hans Hanner, psykologistuderande på Stockholms universitet, frågade unga homo- och bisexuella tjejer och killar, 16 till 24 år, hur de mädde. Han fann att risken för att de skulle må psykiskt dåligt var avsevärt högre än för andra. Resultaten ligger i linje med tidigare norska och svenska studier.

Hela 36,8 % av tjejerna och 23,5 % av killarna i undersökningen hade försökt ta sitt liv en eller flera gånger. 52,2 % hade det senaste året tänkt på självmord.

Det finns även redovisningar om skolors sexualundervisning, som ger en skrämmande gammaldags bild av synen på homo-, bi- och transgenderpersoners sexualitet. Ett fördomsfullt bemötande från skolan och dess personal får inte förekomma, vare sig i direkt uttryck eller i nyttjandet av gammalt, obsolet materiel.

I och med att det finns utbildningsmaterial från Statens folkhälsoinstitut, RFSL och RFSU och eftersom Svenska Filminstitutet distribuerat en relativt

Fel! Okänt namn på

ny genomarbetad utbildningsfilm, finns det ingen anledning till varför sexualundervisningen inte skulle vara modern och fördomsfri.

För att lärarna skall kunna undervisa och vara bekväma med att diskutera både heterosexualitet, homosexualitet och transgenderfrågor, är det viktigt att de har den utbildning de behöver.

Det finns även anledning att se över om HBT-perspektivet finns med i den ordinarie undervisningen. Synliggörs t.ex. kända homosexuella personer som sådana, eller talas det tyst om den delen av deras tillvaro? Strindbergs kvinnohistorier och deras betydelse omnämns t.ex. ofta – synliggörs på samma sätt Selma Lagerlöfs kärleksliv och dess betydelse för hennes skapande?

På samma sätt är det oerhört angeläget att den akademiska undervisningen inte förringar relevanta HBT-perspektiv eller använder sig av litteratur som uttrycker sig nedsättande om grupper med annan sexuell läggning, såsom det exempelvis förekommit på vissa högskolor. Lärare vid akademierna måste därför få tillgång till en adekvat utbildning som svarar mot deras respektive uppdrag.

Stockholm den 26 september 2005

Sten Tolgfors (m)

Margareta Pålsson (m)

Ewa Björling (m)

Per Bill (m)

Peter Danielsson (m)

Tomas Högström (m)